

ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Поліщук Н. В.^{1*}, Ніколаєва А. П.^{2*}

^{1,2}Донецький національний університет імені Василя Стуса, Вінниця (Україна)

* e-mail: n.polishchuk@donnu.edu.ua

** e-mail: nikolaieva.a@donnu.edu.ua

В умовах економічної кризи інвестиції стають ключовим інструментом для створення необхідних передумов виходу з неї. Вони мають вирішальне значення для стимулювання економічного зростання та забезпечення прогресивного розвитку країни. Однак основною перешкодою для розвитку всіх секторів економіки є брак капіталу, тому особливу увагу потребує забезпечення стабільності інвестиційного процесу в державі [1].

Мета роботи – дослідити інвестиційну привабливість економіки України.

Прямі іноземні інвестиції є ключовим фактором для економічного розвитку України, сприяючи модернізації галузей, створенню робочих місць і підвищенню конкурентоспроможності на міжнародному ринку. Динаміка обсягів прямих іноземних інвестицій в Україні протягом 2013–2024 рр. наведена на рис. 1.

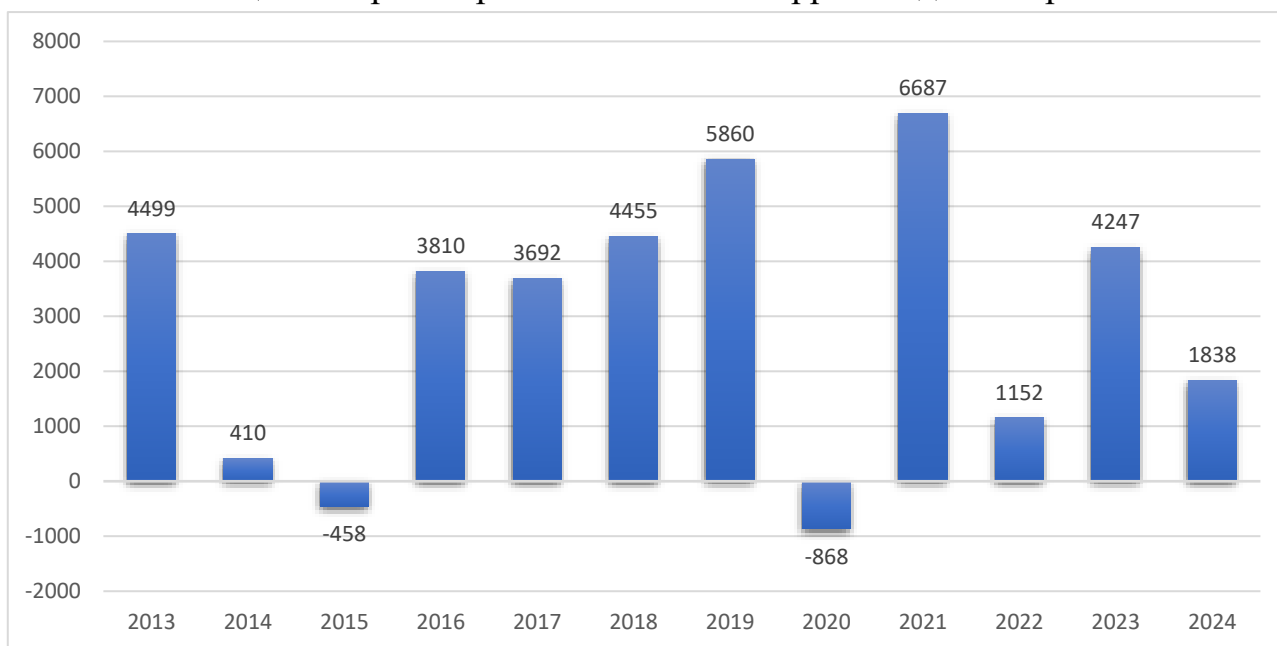

Рисунок 1. Обсяг прямих іноземних інвестицій у млн дол. США [2]

Протягом 2014–2015 рр. спостерігається різке падіння інвестицій, зокрема у 2014 році обсяг прямих іноземних інвестицій становив 410 млн дол. США, а у 2015 році відтік становив 458 млн дол. США, що обумовлено початком воєнного вторгнення на Сході України та політичною нестабільністю. Але з 2016 року відбувається зростання прямих іноземних інвестицій до рівня 3 810 млн дол. США. Протягом 2016–2019 рр. інвестиції зростали, і у 2019 р. становили 5 860 млн дол. США, що свідчить про відновлення довіри з боку іноземних інвесторів. Проте у 2020 році спостерігається значний відтік прямих іноземних інвестицій, який досягнув –

868 млн дол. США, що спричинено пандемією COVID-19, яка зумовила глобальну економічну кризу в усьому світі.

У 2021 р. спостерігається значний приріст інвестицій – до 6 687 млн дол. США, що є найвищим показником протягом 2013–2024 рр., однак у 2022 р. обсяг прямих іноземних інвестицій різко зменшився до 1 152 млн дол. США, що пов’язано з повномасштабним вторгненням на територію України. У 2023 році відбулося часткове відновлення інвестицій до 4 247 млн дол. США. Статистичні дані 2024 року свідчать про те, що прямі іноземні інвестиції зменшилися до 1 838 млн дол. США, що зумовлено поточними воєнними діями та економічною нестабільністю.

Загалом динаміка прямих іноземних інвестицій в економіку України має різкі коливання, які залежать як від внутрішніх (воєнний конфлікт, реформи), так і зовнішніх (пандемія, економічні кризи) чинників, проте політична та економічна нестабільність продовжує негативно впливати на інвестиційну привабливість економіки України.

Проаналізуємо розподіл залучених прямих іноземних інвестицій за деякими регіонами України, адже він є важливим показником розвитку регіональної економіки і демонструє, наскільки різні області приваблюють інвесторів та як розподіляються інвестиційні ресурси по країні. На графіку зображена динаміка розподілу залучених прямих іноземних інвестицій за регіонами протягом 2022–2024 рр. (I квартал) (рис. 2).

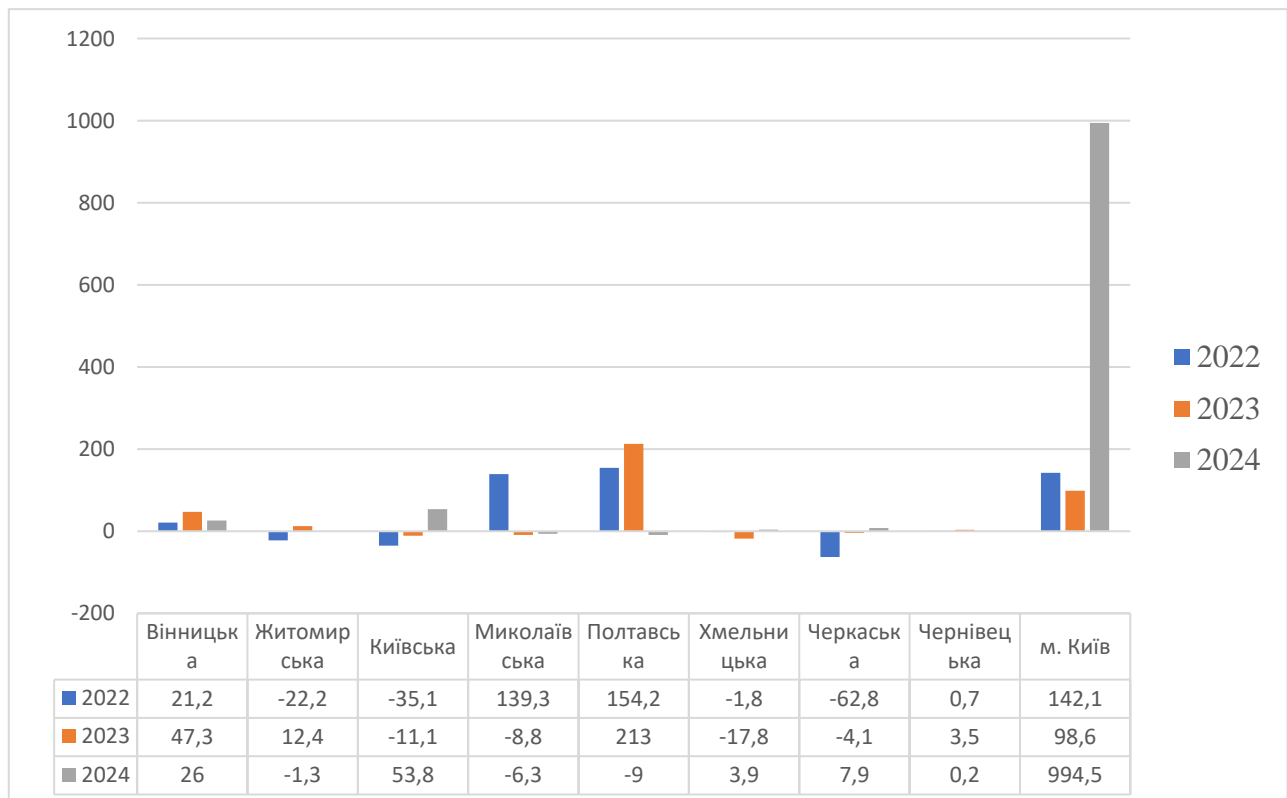

Рисунок 2. Розподіл залучених прямих іноземних інвестицій за регіонами протягом 2022–2024 рр. (I квартал) млн дол. США [3]

Залучення прямих іноземних інвестицій у Полтавську область свідчить про зростання від 154,2 млн дол. США у 2022 році до 213 млн дол. США у 2023 році. Однак у 2024 році прогнозується зменшення прямих іноземних інвестицій до –9 млн дол. США. У Вінницьку область протягом 2021–2024 рр. активно надходили прямі іноземні інвестиції, що пов'язано з вигідним географічним положенням і переважанню залучення інвестицій у сільське господарство.

Відтік прямих іноземних інвестицій протягом 2021–2024 рр. спостерігається у Київській, Хмельницькій, Черкаській, Житомирській, Миколаївській областях. Різке зниження прямих іноземних інвестицій у Миколаївській області у 2023 р. до –8,8 млн дол. США є наслідком воєнних дій у регіоні [3].

Чернівецька область демонструє стабільність та незначні інвестиційні прирости: від 0,7 млн дол. США у 2022 році до 3,5 млн дол. США у 2023 році і 7,9 млн дол. США у 2024 році [3].

Місто Київ – беззаперечний лідер за обсягом прямих іноземних інвестицій, адже у 2022 році показники становили 142,1 млн дол. США, у 2023 році відбулося незначне зниження до 98,6 млн дол. США, але у 2024 році залучення прямих іноземних інвестицій становить 994,5 млн дол. США, що свідчить про плановані великі інфраструктурні зміни та бізнес-проекти в столиці [3].

Загалом інвестиційний клімат в Україні залишається складним і залежить від регіональних особливостей, а також від політичної стабільності, економічної активності тощо. Київ є центром притоку іноземного капіталу, тоді як деякі області, особливо постраждалі від конфлікту, демонструють негативні або нестабільні тенденції.

Для покращення ситуації із залучення прямих іноземних інвестицій в економіку України необхідно впроваджувати системні зміни на державному рівні, зокрема у сфері правосуддя, боротьби з корупцією, підтримки бізнесу та розвитку інфраструктури. До того ж важливо створювати сприятливі умови для інвесторів у кожному регіоні, особливо у постраждалих від війни, та активно розвивати міжнародне співробітництво.

Перспективою подальших досліджень є розроблення інвестиційної стратегії в умовах постконфліктного розвитку економіки України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ПОСИЛАНЬ

1. Фурман І. Розвиток інвестиційної сфери в Україні. Publishing house Education and Science s. r. o. URL: http://www.rusnauka.com/12_KPSN_2010/Economics/62666.doc.htm (дата звернення: 10.09.2024).
2. Прямі іноземні інвестиції (ПІІ) в Україну. *Мінфін*. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/> (дата звернення: 10.09.2024).
3. Статистика зовнішнього сектору. *Національний банк України*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external> (дата звернення: 10.09.2024).
4. Поліщук Н. В., Попадюк Я. А. Теоретико-методичні аспекти інвестиційного механізму підприємства. *Бізнес Інформ*. 2023. № 11. С. 161–167. URL: <http://jnas.nbu.gov.ua/article/UJRN-0001458825> (дата звернення: 10.09.2024).

5. Поліщук Н. В., Тарасов А. А. Аналіз взаємозв'язку обсягів капітальних інвестицій в економіці та обсягами ВВП: оцінка тенденцій. *Розвиток фінансового ринку в Україні: загрози, проблеми та перспективи*: матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (23 листопада 2023 р.). Полтава: НУПП, 2023. С. 45–46. URL: <https://nupp.edu.ua/uploads/files/0/events/conf/2023/v-mnpk-rfruzpp/materiali-konferencii-23.11.23.pdf#page=46> (дата звернення: 10.09.2024).

ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В УПРАВЛІНСЬКИХ ПРАКТИКАХ ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ У ПОВОЄННИЙ ЧАС

Проданова Л. В.

Черкаський державний технологічний університет, Черкаси (Україна)
e-mail: l.prodanova@chdtu.edu.ua

В умовах повоєнного відновлення України впровадження цифрових технологій в управлінські практики суб'єктів господарювання стає ключовим фактором модернізації та підвищення ефективності економіки держави. Швидке та якісне відновлення зруйнованих воєнними діями підприємств промисловості і сільсько-го господарства, об'єктів соціальної сфери та інфраструктури в повоєнний час потребує кардинальної модернізації застосовуваних технологій і управлінських підходів. Оптимізувати та суттєво прискорити зазначені процеси здатні цифрові технології. Інтеграція цифрових рішень в управлінські практики суб'єктів господарювання (різних рівнів, сфер, галузей та форм власності) може стати визначальним чинником у вирішенні низки стратегічних завдань: підвищення продуктивності праці, оптимізація ресурсів, покращення якості прийняття рішень та забезпечення гнучкості бізнес-процесів. Навіть більше, цифровізація управління відповідає сучасним світовим тенденціям та може значно підвищити інвестиційну привабливість України. В контексті повоєнного відновлення, впровадження цифрових технологій в управлінські практики стає необхідною умовою для забезпечення прискореного соціально-економічного розвитку та успішної інтеграції України до глобальної цифрової економіки.

Результати аналізу теоретичних та прикладних наукових досліджень [1; 2], а також провідних світових практик [3], дають змогу констатувати, що актуальними для повоєнного відновлення України можуть бути такі цифрові технології в управлінні: хмарні технології, технології обробки великих даних (Big Data), штучний інтелект (AI) та машинне навчання, інтернет речей (IoT), блокчейн, цифрові двійники, цифрові платформи. Загальний вплив цифрових технологій на ефективність управління та показники діяльності економіки проілюстровано на рис. 1.

Зазначимо ключові напрями їх застосування в повоєнний період. Хмарні технології (модель забезпечення широкого та зручного мережевого доступу до спільного пулу обчислювальних ресурсів, які можуть бути оперативно надані та звільнені з мінімальними управлінськими затратами або зверненнями до провайдера) придатні для швидкого відновлення та масштабування ІТ-інфраструктури госпо-